

РЕЦЕНЗИЯ

**на научните трудове и учебната дейност
на асистент д-р Галина Димитрова Ковачева,**

**представени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент”
в професионално направление 3.6 Право по специалност Криминология,
обявен в ДВ бр. 51 от 07. 07. 2015г. за нуждите на ВСУ „Черноризец Храбър”**

**Рецензент: проф. д-р Петя Борисова Шопова
Русенски университет «Ангел Кънчев», юридически факултет
Професионално направление 3.6 Право, специалност Криминология**

Настоящата рецензия е изготвена въз основа на документи, постъпили по конкурс, обявен от ВСУ „Черноризец Храбър” (ДВ, бр. 51 от 07.07.2015г.) и на интернет-страницата на университета за нуждите на юридически факултет. Представените по конкурса документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Инструкция №6 към Наредба №3 за академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър”. Процедурата по конкурса е коректно спазена.

1. Общо представяне на получените материали

За участие в обявения конкурс е подала документи- **единствен кандидат:**

Асистент д-р Галина Димитрова Ковачева, юридически факултет на ВСУ «Черноризец Храбър»

За участие в конкурса кандидатът асистент д-р Галина Димитрова Ковачева е представила списък от общо 9 заглавия, в т.ч. 7 публикации в български научни издания и научни форуми, 1 монография, 1 учебно пособие. Приемат се за рецензиране 8 научни труда, които са публикувани след защитата на докторската дисертация. Не се рецензира едно учебно пособие извън проблематиката на конкурса.

Приетите за рецензиране една монография, две статии и пет доклада от научни конференции са публикувани.

Приемам за рецензиране:

Монография „Корпоративната престъпност“, изд ВСУ „Черноризец Храбър“, Варна, 2015г.

Статии

1.Приложимост на антитръстовото законодателство в противодействието на корпоративната престъпност в България – публикувана в Известия на съюза на учените- Варна, серия „Хуманитарни науки“ 1/2013г., Варна, стр. 30- 34, ISSN 1310-6376

2.Извършителите на корпоративни престъпления в България, публикувана в Известия на съюза на учените- Варна, серия „Хуманитарни науки“ 1/2014г., Варна, стр. 72-75, ISSN 1310-6376

Доклади

1.Корпоративна престъпност и корупция, доклад от научна конференция с международно участие, 14-15 юни 2013г., публикуван в Знанието- традиции, иновации, перспективи, том 2, Бургаски свободен университет, Бургас 2013г. ISBN 978-954-9370-96-6

2.Корпоративните нарушения според българското законодателство, доклад от научна конференция на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, юридически факултет, 17. 10. 2013г., публикуван в сборник 100 години Върховен административен съд, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2014г., стр. 260- 287, ISBN 987-954-07-3794-2

3.Феноменът корпоративна престъпност- предизвикателство пред правната теория и практика, доклад от научна конференция с международно участие, 21-22. 06. 2013г., публикуван в Новите предизвикателства пред правото, лятна научна сесия на юридическия факултет на ВСУ, Варна, 2014г., стр. 98- 102, ISSN 1313- 7263, кн. 24, серия „Юридически науки и обществена сигурност“.

4.Глобални и национални фактори, обуславящи възникването и развитието на корпоративната престъпност в България, доклад от международна научна конференция в ИУ- Варна, публикуван в Икономика в променящия се свят: национални, регионални и глобални измерения, сборник доклади от международна научна конференция, том I, изд. „Наука и икономика“, ИУ- Варна, 2015г., стр. 39-45, ISBN 978-954-21-0833-7

5.Корпоративни престъпления с имущество от фондове на Европейския съюз, доклад от научна конференция с международно участие „Актуални проблеми на действащото българско законодателство в контекста на правото на Европейския съюз“, лятна научна сесия на юридическия факултет на ВСУ „Черноризец Храбър“, 26- 27. 06. 2015г., ISSN 1313-7263 серия „Юридически науки и обществена сигурност“, под печат.

2. Данни за кандидата

Галина Димитрова Ковачева е родена на 04. 09. 1976г. във Варна. През 1999г.е завършила Икономически университет- Варна, специалност „право“. Работила е като юрисконсулт, а от 24. 03. 2004г. е адвокат в Адвокатска колегия- Варна. От декември 2004г. е асистент по криминология в юридическия факултет на ВСУ „Черноризец Храбър“. На 07.12. 2012 г. защитава докторска дисертация като докторант на самостоятелна подго-

товка във ВСУ „Черноризец Храбър“ на тема „Превенция на престъпността на непълнолетните“ и придобива образователната и научна степен „доктор“, специалност право 3.6, докторска програма по криминология. Асистент доктор Галина Ковачева е координатор на група за изследване на престъпността и Правна клиника при Варненски свободен университет. Участва с доклади в научни конференции в страната. Основните въпроси на нейните научни занимания са превенцията на престъпността и противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и корпоративната престъпност. Има необходимия преподавателски, научен и професионален опит във връзка с обявения конкурс. Член е на Българската асоциация по криминология и на Съюза на учените-Варна.

3. Обща характеристика и оценка на научната продукция на кандидата

Приемам за оценка една монография, две статии и пет доклада, изнесени на научни конференции и публикувани в сборници от конференциите.

Кандидатът е работил и продължава да работи в областта на криминологията по проблемите на малолетните и непълнолетните правонарушители и корпоративната престъпност. Наред с криминологичния анализ по посочената проблематика се занимава и с анализ на законодателството и ролята на институциите в превенцията на престъпността .

Монографията „Корпоративната престъпност“, изд ВСУ „Черноризец Храбър“, Варна, 2015г. е посветена на корпоративната престъпност. Целта на изследването е да се очертаят характерните особености на явлението и да се предложат мерки за превенция и контрол. Състои се от увод, четири глави и заключение. Глава първа е посветена на корпоративната престъпност като социално явление, на видовете корпоративни престъпления , на корпоративните престъпления според българското законодателство и на така наречената от автора корпоративна корупция. Глава втора е посветена на корпоративните нарушения като фоново за корпоративната престъпност явление. Глава трета е посветена на анализ на корпоративната престъпност в България. Глава четвърта е посветена на превенцията и контрола на корпоративната престъпност.

Целта на изследването е да се очертаят характерните особености на явлението и да се предложат мерки за превенция и контрол. Авторът определя корпоративната престъпност като специфично социално явление, съставляващо съвкупност от престъпления, извършени от членове на легитимна корпорация в името и в интерес на корпорацията, с които се засягат интересите на други юридически лица, гражданите и обществото като цяло.Посочва се, че характерна особеност на корпоративната престъпност са съпътстващите я фонове явления- корпоративни нарушения и корупционни практики.

Обосновават се основните характеристики на корпоративната престъпност като хетерогенна, нетрадиционна, интелектуална, користна, ненасилствена, с висока латентност, с висока и дифузна виктимизация, с изключително висока материална и социална цена. Посочва се, че извършители на корпоративните престъпления могат да бъдат изпълнителни директори или управители на търговските дружества на капитала, акционери, физически лица, намиращи се в трудово- правни или в гражданско- правни отношения с корпорацията. Обобщеният портрет на извършителя на корпоративните престъпления е: мъж в зряла възраст, с високо образование, българин, женен, работещ като управител в търговско дружество, в повечето случаи неосъждан и с насоченост към извършване на престъпления с користна цел и в интерес на корпорацията. При съставянето на обобщения портрет авторът прави сравнение с извършителите на престъпления на „белите яки“ и с извършителите на престъпления, свързани с еврофондовете.

При анализа на превенцията и контрола на корпоративната престъпност се посочва, че трябва да се съчетават успешно наказателната репресия по отношение на физическите лица, извършили корпоративни престъпления с възможностите за административно регулиране и контрол на дейността на търговските дружества.

Използвани са много източници- 163 на български и руски език и 110 на английски език. Изследването се базира на информация от информационната база на МВР за периода 1998- 2012г., на Националния статистически институт за периода 2004- 2011г., на анализа на 197 наказателни дела, на документно проучване на съдебни решения на Районен и Окръжен съд- Варна и Върховния касационен съд , на решения на Европейския съд по правата на човека.

В монографията подробно е разработена тема, която има важно значение за развитието на криминологията в България. Криминологичният анализ е свързан с критичен анализ на информационната система за престъпността, на наказателната теория и практика, на управлението на процесите за превенция и контрол на престъпността. Дават се важни препоръки *de lege ferenda* за изменение и допълнение на нормите в Наказателния кодекс; за работата на органите на държавната система за превенция като се разграничават органите към Министерския съвет и независимите органи със специална компетентност. Разглежда се и обществената система за превенция и контрол на корпоративната престъпност като се отделя специално място на ролята на медиите.

Статии

1. Приложимост на антиръстовото законодателство в противодействието на корпоративната престъпност в България – публикувана в Известия на съюза на учените- Варна, серия „Хуманитарни науки“ 1/2013г., Варна, стр. 30- 34, ISSN 1310-6376

В статията се представя цялостен модел на антитръстовото законодателство в САЩ. Посочва се неговата цел-противодействие на престъпленията и нарушенията срещу свободната търговия като ефективен подход за превенция на корпоративната престъпност. Прави се сравнение с българското законодателство и се обосновава позицията на автора за наказателна отговорност за лицата, които управляват търговските дружества, административно-наказателна отговорност за ръководните органи на търговските дружества и за самите дружества за нарушаване на нормите в сферата на икономиката и гражданската отговорност а причинените вреди.

2.Извършителите на корпоративни престъпления в България, публикувана в Известия на съюза на учените- Варна, серия „Хуманитарни науки“ 1/2014г., Варна, стр. 72-75, ISSN 1310-6376

В статията се анализира въпроса за извършителите на корпоративни престъпления и се прави сравнителен анализ с моделите в САЩ и Великобритания. Аргументира се становището на автора, че не е необходимо в България да се въвежда корпоративната наказателна отговорност. Предлага се да се допълни наказателното законодателство с прецизиране на физическите лица, които могат да бъдат субекти на корпоративни престъпления- например съдружници или акционери, които вземат основни управленски решения във връзка с дейността на корпорацията. Прави се обобщен портрет на извършителя на корпоративни престъпления като се съпоставя с портрета на извършителя на престъпления на „белите яки“ и на извършителя на икономически престъпления.

Доклади

1.Корпоративна престъпност и корупция, доклад от научна конференция с международно участие, 14-15 юни 2013г., публикуван в Знанието- традиции, иновации, перспективи, том 2, Бургаски свободен университет, Бургас 2013г. ISBN 978-954-9370-96-6

Докладът анализира корупционните престъпления по българския Наказателен кодекс, корупционните нарушения и неинкриминирани деяния, представляващи корпоративни корупционни практики

2.Корпоративните нарушения според българското законодателство, доклад от научна конференция на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, юридически факултет, 17. 10. 2013г., публикуван в сборник 100 години Върховен административен съд, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2014г., стр. 260- 287, ISBN 987-954-07-3794-2.

Докладът анализира системата на корпоративните нарушения в България, регламентирани в различни специални закони

3. Феноменът корпоративна престъпност- предизвикателство пред правната теория и практика, доклад от научна конференция с международно участие, 21-22. 06. 2013г., публикуван в Новите предизвикателства пред правото, лятна научна сесия на юридическия факултет на ВСУ, Варна, 2014г., стр. 98- 102, ISSN 1313- 7263, кн. 24, серия „Юридически науки и обществена сигурност“.

Докладът анализира развитието на криминологичните изследвания и формулирането на корпоративната престъпност като самостоятелно социално явление. Изследва се връзката между корпоративните престъпления и корпоративните нарушения както и извършителите на корпоративните престъпления.

4. Глобални и национални фактори, обуславящи възникването и развитието на корпоративната престъпност в България, доклад от международна научна конференция в ИУ- Варна, публикуван в Икономика в променящия се свят: национални, регионални и глобални измерения, сборник доклади от международна научна конференция, том I, изд. „Наука и икономика“, ИУ- Варна, 2015г., стр. 39-45, ISBN 978-954-21-0833-7

Докладът анализира факторите, обуславящи възникването и развитието на корпоративната престъпност- глобални, регионални и национални. Особено внимание е отделено на националните фактори- законодателни, управленски и организационни.

5. Корпоративни престъпления с имущество от фондове на Европейския съюз, доклад от научна конференция с международно участие „Актуални проблеми на действащото българско законодателство в контекста на правото на Европейския съюз“, лятна научна сесия на юридическия факултет на ВСУ „Черноризец Храбър“, 26- 27. 06. 2015г., ISSN 1313-7263 серия „Юридически науки и обществена сигурност“, под печат.

Докладът анализира конкретна група корпоративни престъпления- свързани с имущество от фондовете на Европейския съюз.

Всички рецензирани трудове отговарят на изискванията за академични публикации.

.

4. Характеристика и оценка на учебно-педагогическата дейност на кандидата

Галина Ковачева е назначена за асистент по криминология в юридическия факултет на ВСУ „Черноризец Храбър“ през 2004г. след успешно издържан конкурс.

От назначаването ѝ до сега води занятия по следните учебни дисциплини: лекционни и семинарни занятия по дисциплините „Криминология- обща и особена част“ , „Прес-

тъпност на непълнолетните“ „Организирана престъпност“, „Организация на превенцията на престъпността“, „Наказателноизпълнително право“, „Наказателно право“, „Наказателнопроцесуално право“ със студентите в редовна и задочна форма на обучение, специалност „право“, „противодействие на престъпността и опазване на обществения ред“ и „защита на националната сигурност“.

Разработила е лекционен курс по дисциплината „Престъпност на непълнолетните“, участвала е в разработването на учебните програми по дисциплините „Криминология“, „Организирана престъпност“, „Организация на превенцията на престъпността“. За водените от нея семинарни занятия е разработвала тестове и казуси. Участва като ръководител на Правната клиника, като координатор на Групата за изследване на престъпността към юридическия факултет на ВСУ, определяна е за ръководител на студенти по индивидуален план за обучение.

5. Научни и научно-приложни приноси на кандидата

Научният принос се състои в подробно разработване и анализиране на социалното явление корпоративна престъпност. Авторът дава собствено определение за корпоративната престъпност, определя кръга от престъпления в Наказателния кодекс, които причислява към корпоративната престъпност, очертава характерните особености на корпоративната престъпност и анализира нейните детерминанти, прави характеристика на извършителите на корпоративните престъпления и обобщен портрет на тези извършители, очертава проблемите на превенцията и контрола на корпоративната престъпност.

Научно-приложният принос се състои в изследването на информация от МВР за регистрирани корпоративни престъпления за периода 1998- 2012г., на Националния статистически институт за наказани корпоративни престъпления периода 2004- 2011г и формулира сериозни препоръки за допълване критериите на информационните системи. Дават се важни препоръки *de lege ferenda* за изменение и допълнение на нормите в Наказателния кодекс. Дават се препоръки за работата на органите на държавната система за превенция като се разграничават органите към Министерския съвет и независимите органи със специална компетентност. Дават се важни препоръки за развитие на обществената система за превенция и контрол на корпоративната престъпност като се отделя специално място на ролята на медиите.

Прави се предложение и се представя теоретичен модел за Национална стратегия за противодействие на корпоративната престъпност.

6. Оценка на личния принос на кандидата

Рецензираните научни трудове представляват личната позиция на кандидата, направените анализи, формулираните изводи, както и приносите са авторски и лична заслуга.

7. Бележки и препоръки

Дискусионен според мен остава въпроса за корпоративната наказателна отговорност от гледна точка на развитие на наказателното законодателство като цитираните тези на А. Гергинов и Р. Димитрова не са оборени от автора. Не е направена и необходимата връзка с изискванията на чл. 18 на Наказателната конвенция относно корупцията на СЕ, ратифицирана от НС на 12. 04. 2001г., в сила от 01. 07. 2002 г.

Дискусионен е въпроса необходимо ли е да се приема отделна Национална стратегия за противодействие на корпоративната престъпност или разработените мерки трябва да бъдат част от обща Национална стратегия за превенция на престъпността.

8. Лични впечатления

Нямам лични впечатления

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, давам своята **положителна** оценка и **препоръчам** на Научното жури да предложи на Научния съвет при ВСУ „Черноризец Храбър” да избере ас. д-р Галина Христова Ковачева да заеме академичната длъжност „доцент” в професионално направление Право 3.2. по специалност Криминология.

20. 11. 2015. г.

Рецензент: проф. д-р Петя Шопова